

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

EMIL AARESTRUP
LÆGELIGE
INDSLAG I HANS FORFATTERSKAB

Af Anker Aggebo

SÆRTRYK AF BIBLIOTEK FOR LÆGER

COSTERS BOGTRYKKERI . KØBENHAVN

1970

EMIL AARESTRUP
LÆGELIGE INDSLAG I HANS FORFATTERSKAB
Af Anker Aggebo

EMIL AARESTRUP

LÆGELIGE INDSLAG I HANS FORFATTERSKAB

Af Anker Aggebo

INDLEDNING — BIOGRAFI

Emil Aarestrup fødtes 4.XII.1800 som søn af postkontrollør *Jørgen Fog Aarestrup* og *Sofie Charlotte Aagaard*. Begge forældrene døde 1808 med en måneds mellemrum. *Emil* og hans yngre broder kom i huset hos morfaderen, købmand *Aagaard* i St. Kongensgade, hvor han blev til sin konfirmation. I gymnasietiden boede han hos kam-mager *Cathala*, hvis hjem han ofte senere mindedes med taknemmelighed. Som 19-årig dimitteredes han privat af en adjunkt *Spengler*. Hans barndomslegeplads var Vol-den, Marmorkirkens ruin og Kongens Have. Han husker Frederiks hospitals Grønnegaard,

»hvor min Fader i det grønne
døende mig Haanden gav«.

I 1827 — som 27-årig — tager han medicinsk embedseksamen med bedste karakter og gifter sig med sin kusine, *Caroline Frederikke Aagaard*. Han nedsætter sig straks som praktikus i Nysted, hvor han forbliver 11 år. De følgende — også 11 år — fortsætter han sit virke i den lollandske muld, i Sakskebing, indtil han i 1849 udnævnes til stiftsfysikus i Odense.

Pyknikeren *Aarestrup*, rund og trivelig, som ældre meget svær (Forsynets Hensigt med mig maatte være den, at lade mig tjene Fysikere til Exempel paa den menneskelige Huds Udvidelseskraft!), var mere æstetiker, skønhedsdyrker, end just etiker. Tiden var ikke til reformationer, endnu mindre til revolutioner, og E. A. skred ind i de traditionelle baner — ikke uden

Emil Aarestrup

snobberi opadtil. Han nød godt af de lollandske herregårdes overflod. God mad og ædle drikke løsnede hans tungebånd. *Eros* formede hans tanker til ædle rytmer. *Thorvaldsen*, *Oehlenschläger* og *Chr. Winther* var hans samtidige kunstneriske idealer. *Georg Nygaard* har bevaret en bemærkning: *Thorvaldsen* spørger *Aarestrup*, som har fået lov til at bese mesterens atelier, ved afskeden: »Naa, var der noget, De syntes om?» — Svaret foreligger desværre ikke. — *Søren Kierkegaard* var en af hans kæreste forfattere — vel at mærke i forfatterskabets begyndelse. Han beundrede højt denne

»gadestrygende Genius«, som han kalder ham, og en lang spadseretur med ham i august 1849 er ved hans hjemkomst til Lolland iblandt hans kæreste minder fra København (*Nygaard*).

Ikke uden grund praler den potente digter og doctor af sine 12 børn — 6 af hvert køn. Hans liv var rigt på dagligdagens glæder, som det er for den, der med digterens antenne indfanger livets skønhed, tilværelsens rigdom.

I det følgende skal forsøges uddraget — i telegramstil — de udtalelser af *Aarestrups* skriftlige produktion, der har *lægelig* interesse. Det vil ses, at det mest er hans korrespondance — breve til vennen, den fortrolige, urtekræmmer *Petersen* i København, der fanger vor interesse. — Det gælder ikke mindre de mange breve til kæresten i Fakse i de sidste par studieår inden embedseksamen og ægteskab.

Aarestrup udgav selv et bind »Digte 1838«, som efter 3 måneders forløb kun var solgt i 40 eksemplarer. Først eftertiden gav ham en fornem plads på Parnasset. Og da han dør som 55-årig, savnes han mere som læge end som digter.

Afsluttende skal de biografiske bemærkninger noteres, at *Emil Aarestrup* døde som stiftsfysikus i Odense d. 27.VII.1856, 55 år gammel.

Dødsårsagen var *Peritonitis post rupturam vesicae fellae*.

Breve til kæresten

CAROLINE AAGAARD 1824-26

Brix noterer indledningsvis:

»Man skelner i Brevene klart Elskeren, den overlegne Fætter, Medicineren, Moralisten, Kynikeren og det endnu meget unge Menneske. «— Vor Opgave bliver at notere, naar Medicineren — siden Lægen — bryder gennem Menneskehammen. — I det følgende skal antages — ogsaa som et lille Stykke Medicinalhistorie — den energiske og levende Mediciners gode Raad til hans Kæreste — altsaa det lægelige Islæt i Aarestrups Forfatterskab: »Hvis dine Hænder eller Fødder er røde af Frost og Kløe, saa lad [hende] hente fra Apotheket, hvad der staar paa indlagte Recept, det skal være et godt Middel; Du dypper et linned Klæde deri, vrier det af, og lægger det om Aftenen, naar du gaar i Seng, omkring de angrebne Dele, hvor det forbliver liggende Natten over . . . frygt ikke, det bestaar af Terpentiniolie, Viinaand og Rosenvand«.

(*Brix* II pag. 56) 12.III.1825: »Den berømte Prof. *Frank* curerede en Dame, der hyppig havde Hovedpine formedelst kolde Fødder, ved at lade hende lægge to Guldpapiirsstrimler, med de blanke Sider mod hinanden, i hver Sko. Det hjalp virkelig, forsikrede han«.

18.III.1825: »Saa snart Du har meget heftig og *vedholdende Hovedpine*, saa forlang Iglerne i Tindingerne, bag Ørerne, oven i Hovedet o.s.v. *Herved forhindres*, at Hovedpinen bliver *farlig*«.

6.V.1825: »Nu vil jeg sætte mig til at læse i *Bangs* »Praxis medica« . . . Husk Pillerne«! [Nævnte *Bang* må være professor *Oluf Lundt Bang* (1788-1877), der i 1824 introducerede stetoskopien i Danmark].

2.VI.1825: ». . . agter at læse et langt, langt Stykke af en fortræffelig Feberlære i 4 tykke Bind; for selv ingen Feber at faa deraf, har jeg lavet

mig et forgyldt stort Chrystallglas fyldt af Limonade, som jeg bruger under Læsningen«. [At arbejde historisk vil altid betyde at se sig selv og sin samtid i et spejl. Og den letteste udgang — smilets — er ikke den mindst frugtbare!].

1.X.1825: »Drik Du kun Caffé, min søde Glut, men bryed dig ikke saa meget om Dine Philipensere; hør hvad jeg siger: Du maa *intet* gjøre for at forjage dem . . . Hvad den bitre Smag angaar, saa tag en Theeskefuld Cremor tartari (hvilket Du let kan faa paa Apotheket, køb 2 Uncer) Morgen og Aften, bruger det en 8 Dagstid; det smager godt. Maaske ogsaa Philipenserne gaae bort, saa skader det ikke.

. . . Ifølge en ny Indretning ved Hospitalet maa jeg hver Dag komme til bestemt Tid; vi var alle (Medicinerne nemlig) i Torsdagsaftes til Torskegilde hos Professor *Bang*«.

15.X.1825: . . . et lille *Brækpulver* troer jeg kunde nu maaskee ikke være saa galt; er den bitre Smag betydelig, og har Du sejt Slim i Munden, saa beed *Nyhausen* [den lokale læge] forskrive Dig et *Brækpulver*. [Der må have været forskellige sortimenter vomitiver].

. . . Du kan næppe forestille Dig med hvilken Iver jeg, for Din Skyld — gennemlæser de nyeste engelske Skrifter . . .«.

Brev af 12.XI.1825: »Paa Hospitalet gaar alting nogenlunde, naar jeg undtager at jeg kommer for silde. Kopperne ere i fuld Fart omkring Byen; ud paa Qvæsthuset med dem [her, ved Toldboden, fandtes Københavns epidemi-hospital]. — Jeg har Manucteur, med hvem jeg læser en Time hver Dag, selv om Søndagen; hvorfor jeg ligefra Dit Brev styrter i Bogen«.

[E. A. er på dette tidspunkt 25 år. Det kan ikke ses af sammenhængen, om det har været almindeligt at have manuduktør i de sidste studieår. *Aarestrup* synes at have været helt godt økonomisk stillet. Han lægger aldrig skjul på, at han er en stor livsnyder].

23.XI.1825: »Løvereftermiddag: Nu kom jeg hjem fra Anatomie-Kamret, hvor jeg har amputeret 11 Fingre og 4 Tæer, samt underbundet en Mængde Pulsaarer. [senere i samme brev:] Trækplastrene gaar jeg endnu med, fordi mine Øine blive røde og kløende om Aftenen; vilde ikke din Elskov lide et grusomt Skaar, hvis jeg blev suurøiet? [for megen tobak? for lidt søvn? Får den meget skrivende og læsende A-vitaminer nok?].

4.II.1826: ». . . jeg har i Dag syet en Mand sammen fra øverst til nederst og aareldt en Pige og en Franskmand, sat en Pige to Fontaneller; brændt en Mand en Troldkærling af paa Maven o.s.v. [I. h. t. »Ordsprog over det danske Sprog« XXIV pag. 575-76 kan dette sidste udtryk betyde en slags »fyrværkeri« — altså en slags »moxe«, til at fremkalde en brandblære, der skulle virke smertefordelende].

7.IV.1826: »Om Mandagen — det var ikke værd at se mig . . . med langt Skjæg, i den gamle Frakke, med skjæve Støvler, stænket op til Skuldrene, opererede om Formiddagen, spiste Suppe og foer hos Jfr. Møller om Middagen, dissekerede om eftermiddagen 6 af de blodige Cadavere med Afskaarne Hoveder vare just efter mit Hoved! . . .«. [Forf. til denne lille fremstilling af E. A. er kandidat fra 1920 — og man mindes med glæde sine oplevelser fra da — uden at ville fremstille billedet så teatralsk].

Brev af 10.IV.1826: » . . . hvor stygt er ikke Cadaveret, saaledes som vi faaer det, smudsigt, hentæret, uskjønt; men naar Huden er borte, naar de enkelte Dele betragtes hver for sig; de røde, friske Kjødtrævler med deres fine, gennemsigtige Hinder; Senerne, blanke som Sølv; Brusket fra Ledemodene, snehvide, glatte; det uendelige fine Net af Aarer, Pulsaarer og Nerver; og den beundringsværdige Sammenhæng, Forstanden kan opdage deri — o *Caroline!* et dødt Legeme indeholder en Skat af den høieste Skjønhed; man maa tabe sig i Beundring derover, som om man stod over for det fuldendteste Værk i Naturen. God Nat! Gud holde sin Haand over Dig!«. [Lyriker og anatom i fuldendt integration].

Brev af 7.VI.1826: »Kl. 7 maa jeg i denne Tid hver Morgen være paa Hospitalet; jeg har nemlig faaet en Patient, som jeg alene selv behandler . . . Den første gang jeg har haft en Anelse af den ubehagelige Følelse, som vistnok ofte hemsøger practiserende Læger, naar en Syg, hvis Tilstand har lagt dem meget paa Hjerte og for hvis Helbredelse de har opbudt deres dybeste Eftertanke, ikke erkjender deres Fortjeneste, men tilskriver tilfældige Ting, ligegyldige Tildragelser, ligesom et Slumpetræk deres Forbedring . . .

Siden jeg er kommet ind i Medicinen, saa hør et Par af mine Ønsker: Gaa ikke barhovedet i Solen; det fordærver Din Hjerne, Dine Øine, Din Hud; vadsk Ansigtet i Valle med lidt Citronsaft; ligeledes Hænderne. Kjøm Dit Haar med koldt Vand; tør det af, og kom derpaa ren Olie (Salatolie, fin Bomolie) deri. Drik Vand. Spring og løb imellem, men gaa ikke med saa fæle Strømper, som Du sidst gjorde om *Søndagen* . . .«.

Brev af 24.VI.1826: » . . . At Du har saa ondt om Morgenen, før du har nydt noget, er just ikke godt; men drik *koldt* Vand! befinder Du Dig godt derefter, selv saaledes paa fastende Hjerte, saa fortsæt det; bliver Du ikke bedre derefter, saa drik *sød* Mælk, men helst Vand; det styrker Maven og Tarmene, driver Vinde og *Orme* bort; og det gjør smuk. Syrlige Ting skal Du ikke drikke, Te, Limonade o.s.v., det Duer ikke for Dig. Heller ikke holder jeg af, at Du gaar og quakler med Brækmidler«. [E. A. erindrør øjensynlig ikke, at han nylig just har *anbefalet* kæresten et vomitiv — brækmidlets gamle betegnelse! — E. A. fortsætter på samme linie i brevet

— næsten som om han tænker at ville oprette en »vandkunst«, når han var blevet kandidat!].

Brev af 11.XI.1826. »O min søde uerfarne Glut! Du har aldrig seet Armoden. Du har aldrig kastet et *Blik* i disse Elendighedens og Usselhedens Huler, langt mindre forestilt Dig et vedvarende Liv under en saadan Byrde. Jeg har det, Caroline! og dog — foragter jeg Penge, foragter jeg al Eien- dom, undtagen Din tro Hengivenhed. Endnu i Dag besøgte jeg nogle saa- danne Rædselskuler [sic! A. A.], idet jeg visiterede for Hospitalet. Paa et Sted, en ung Mand og en ung Kone med 3-4 Børn; han syg, vatersotig, be- fængt med Saar og Bylder, uhelbredelig maaskee; hun skidden, halvnøgen, sløvet af Mangel; jeg krøb paa Hænder og Fødder op ad Trapperne. Et an- det Sted, i et beklumret, ophedet, pestsvangert Værelse, i en dyb, skidden raadden Seng, laae to smukke, halvdøde Pigebørn; to andre krøb omkring og p . . . paa Gulvet; Moderen holdt Faddersladder med en Nabokone, og krympede sig ved, paa min temmelige barske Befaling, at lukke Vinduerne op. Paa mit Spørgsmaal, om der ikke var flere syge i Huset, førte man mig ind i et andet Lukaf, hvor en 13 Aars Dreng, splitternøgen, oversaaet med en farlig Sygdoms Pletter, saa afmægtig, at han næppe kunde røre sig, lige- som maatte opsøges i noget stinkende Halm, der sparsomt var kastet ind i en mørk Alkove. Gys kun over disse græsselige Billeder, og betænk hvilken Elendighed der omgiver os; tag ikke Dine Begreber om Livet af slette, for- dærvelige Romaner, men tag dem hellere, om endog med Rædsel, af det virkelige Liv selv. O min tro, fromme Pige! jeg er stolt af, at Taarerne i dette Øieblik staar mig i Øinene, og jeg føler mig mere begejstret ved mu- ligt at kunde bringe Redning og Liv blandt disse Ulykkelige, især disse uskyldige Børn, end ved at nyde al Ære i det fornemste Selskab. O de arme Daarer, som ikke erkjende, at al Høihed og Lavhed er i Menneskets Inderste«.

[Hermed har E. A. givet udtryk for sit sociale syn — og vundet en værdi ved at dele den med sin kæreste. Proletariatets tragedie var næppe anderledes sidst i århundredet . . . og kunstneren *Aarestrup* har i det citerede stykke skabt prosakunst, som leder tankerne til en *Gogol* og en *Dostojev- skij*.

Brevene til kæresten ender hermed. De følgende er præget af Treårs- krigen, da embedslægen for Fyn får rigeligt at gøre med at udfolde sine kirurgiske færdigheder. Disse breve er skrevet til hustruen].

BREVE TIL HUSTRUEN UNDER TREÅRSKRIGEN
og
OM FORTSAT UDDANNELSE TIL EMBEDSLÆGE

Brev af 25.II.1849: [Aarestrup har nu overstået praksisårene i Nysted og Saksøbing og er just blevet udnævnt til stiftsfysikus i Odense. Nogle få linier til karakteristik af rigets trafikale situation]: »Jeg forlod Kbhv. igaarftes Kl. 10, kørte paa Jernbanen til Roeskilde, derfra i Diligencen til Korsøer, hvor jeg hilste paa Postmester *Peter* og hans vakre unge Kone (Hilsner fra begge), gik ned til Dampskivet over Beltet og faldt i saa tryk en Søvn, at man vækkede mig med et Rusk og Efterretningen om, at vi laae ved Nyborg Skibsbro«.

[Brevene stammer fortsat fra *Brix*, 2. bind].

Brev af 14.III.1849: [Efter udnævnelsen til stiftsfysikatet i Odense, tager E. A. et (obligatorisk?) kursus på hospitalerne i København]: Kl. 6³/₄ staaer jeg regelmæssig op, klæder mig paa, og møder paa Hospitalet, uden at drikke The eller sligt, præcis Kl. 7¹/₂; gaaer paa Stuerne med *Trier**), drikker derpaa Caffé hos ham; besøger derpaa Almindeligt Hospital, nogle gange til Kl. 2, gjør dernæst andre Besøg, spiser hist og her, gaaer igjen paa Alm. Hosp. fra Kl. 5 til Kl. 7, og senere paa Comedie eller i Selskab«.

Brev af 30.3.1849: [fortsættelseskursus]: »Den øvrige Uge har været helliget Cadaveres Gjennemsgøelse, store chirurgiske Operationers Betragtelse (Amputation af Laaret, Indsnit i Urinblæren, Borttagelse af Overlæben og store Svulster paa Hagen etc.), Øresygdomme og Operationer, de offentlige Fruentimmers nøiagtige Undersøgelse og Behandling for mangehaande væmmelige Sygdomme i Huden og Kjønnsdelene (3 a 4 Timer ad Gangen; desuden Chemi og Apothekerstudium)«.

*) *Seligmann Meyer Trier* (1800-1863), Frederiks hospital, skrev i 1830 den lille »Anviisning til at kjende Lunge- og Hjertesygdommene ved Percussion og middelbar Auscultation« – se senere i dette essay.

Brev af 6.IV.1849: »Fra Kl. 12 til Kl. 3 a 4 har jeg daglig i den senere Tid arbejdet i et chemisk Laboratorium, mellem Lamper, Retorter, Tragter og alle mulige metalliske og giftige Stoffer, men i Selskab med en overordentlig interessant Chemiker«.

Brev af 26.V.1849: [ved overflytningen fra Sakskebøbing til Odense]: »Den sidste Doctorstol kan komme med, helst istandsat og opstoppet i Sædet. Den gamle sælges, Fodposen beholder vi . . .«.

Brev af 17.VI.1849: » . . . Du gaaer for meget op i Smaasager. Hosten skaber Vor Herre, Gnavenheder er vort eget Værk . . .

Et af de bedste Midler mod Kighoste er Forandring af Opholdssted; jeg haaber derfor, at Børnene vil have godt af Reisen. Lidt Bræksaft, smaa Sennepskager mellem Skuldrene er det bedste Middel, naar Sygdommen er i sin sædvanlige Form«.

[Erfaring, empiri, er altid en god læremester. *Als* i Syddanmark og *Kongsberg* i Sydnorge er jo i moderne tid blevet kendt for stedernes mildnende egenskaber. Navnlig astmatikere får gavn af disse »luftforandringer«. — Både *Hippokrates* og *Galen* kender sygdomsbilledet. Sidstnævnte benævner det »Quinta«, men først *Guillaume Baillou* ridser dets klinik klart op (*Constitutio aestiva* 1578)].

Brev af 12.IX.1852: [Under omtalen af den 52-åriges tandproteser skriver han om sin elendige tyggemeکانik]: »Tænderne er fastbundne og hægtede, og holder sig i denne Stand saalænge Gud vil. Men mine vaklende Tyggeredskaber, Kindtænderne er trukne ud . . .«.

[Ak ja,; Lyrikerens mester i Danmark med raslende tandproteser . . . les extrêmes . . .].

BORUP'S UDVALG AF BREVE

Borup indleder med at bemærke, at breve fra *Aarestrup* karakteriserer ham på forskellig måde. Han opdeler stoffet i 3 grupper:

- I til kollegerne *Seligmann Meyer Trier* og *Jacob Ballin* — som *lægen*.
- II til kæresten, senere hustruen *Caroline* — som *hustruen*.
- III til den intelligente urtekræmmer *Chr. Petersen* — som *vennen*.

— Det er disse grupper, specielt de to første, som forf. af dette essay hermed søger at skitsere — i korthed, og med forsøg på at finde kvintessensen i problemet

Det lægelige islæt i digterpersonligheden Emil Aarestrup.

Brev af 22.III.1837: »Hilsen til alle gode Venner! Beed *Trier* vise mig den Godhed at købe en Forbindtaske til mig, samt nogle engl. Charpie, og en Korntang; alt det øvrige har jeg; og viis mig den Tjeneste at føre mig Udgiften til Regning. Ved Forbindtaske mener jeg blot Tasken af *Saffian*, ikke for lille og ikke for stor«.

Brev af 28.XII.1845: (Sømand over bord . . . en virkelig hændelse).

. . . efter lang Tids bevidstløs Tilstand vaagnede han imidlertid op i 2. Styrmands Køie, imod Alles Forventning, og kan ikke noksom rose *Captainens* Godhed og Omhu. Han var sengeliggende omtrent 3 Uger, i hvilken Tid *Captainen*, der selv af Forskrækkelse blev syg en 8 Dagstid, gav ham *Hoffmannsdr.*, *Campherdr.*, *Lakrits*, *China*, *Bræk-* og *Laxerpulver*, trak flere gl. *Franskvin* og *Rødvin* op, slagtede 3 Høns o.s..v. for hans Skyld.

Kjære Ven, maa jeg endnu besvære Dig med et Par Commisioner: et elastisk Navlebrokbaand, efter *Brünninghausen* til en Mand af *Din Corpulence* eller lidt derover efter *Nyrop's Priiscourent* til 4 rbd. Det fornødne Kvantum *Voxdug* til et Regnbad af og Høide som *Dit*«.

Brev af 11.XII.1847: ... hos *Monrad* var jeg for en Uges Tid siden; Fruen var temmelig angreben af *la Grippe* [også da kendtes influenza. *Bacillen* fandtes først 1892 af *Pfeiffer*].

Brev af 26.IX.1848: »... Selv er jeg rask. Tænderne løse, men Haaret fast. Tak for Besørgelsen af Klyso-pumpen, Brokbaandet etc. Tør jeg atter uleilige Dig med Anskaffelsen af et elastisk Brokbaand, *uden bevægelig Pelotte*, men med *Staal-fjær*, efter indlagte *Maal, tilhøjre Side* og 3 rbd. ... Med det samme kunde vedlægges 3 a 4 *Suturnaale*, 1 *Dusin Carlsbader-naale* og en *Abbeiser*. Alt fra *Nyrop*«. [Priserne vedføjet].

Brev af 8.VIII.1849, Odense: Med en *bullen Finger*, som jeg har havt siden *Slaget ved Fredericia*, og som har gjort mig *uduelig* til at skrive, *ma-ler* jeg disse *flygtige Linier* til *Papiret* ...

— *Praxis* har jeg meget lidt af — *Ærespraxis*, *Consultationer*, *Hjælpepraxis*, *Fattigpraxis* — navnlig har jeg havt det *anstrengende nok*, idet jeg fungerer som *Overlæge* en *14 Dagstid* ved et *Lazareth* paa *Comediehuus-salen* her, hvor *31* meget *haardt Saarede* gav en meget *interessant Syssel-sættelse*. Den *7e* og *8e Juli* *rodede* jeg paa *Dragonkasernen*, *Store Munde-ringskammer* med *75 blodige Krigere*, *Sjællændere*, *Jyder*, *Fynboer* og *Schleswigholstenere* imellem hverandre, der *laa paa Gulvet*, og hvis *helte-modige Resignation* og *Taalmodighed* vakte min *høieste Beundring*«.

Brev af 7.VII.1850: »... *satirisk nok* har man her hos mig, *skjøndt Leier*, *indqvarteret* en *Feltslagter*, der *overikjøbet* er *skeeløiet* og *ikke kan sove paa Madratser*. ... Med *Psychiatren Harald Selmer* [1814-1879, skabte *epoke* som *overlæge* ved *Jydske Asyl*, det *nuværende statshospital* i *Risskov*] har jeg havt en *lille Skjæmydsel*, der *mer, end jeg ventede*, har *moret* og *adspreidt* mig, ogsaa mine *Besøg* i *Daareanstalten* *interessere* mig, og *gjør* mig *endnu mere ligegyldig* for *andre triviellere Circler* ...«.

Brev af 30.VIII.1850: »— *Lad* mig blot i *Ro* *omgive* mig med et *Chole-rabelte* og *snakke* med mine *Daarer* og *Dr. Hübertz*, som har *besøgt* mig i disse *Dage*, og som, *uden at have skrevet* om *Daarevæsenet*, *altid vil bringe* en *til at tænke derpaa*«. [*Edv. Gotfredsen* *noterer* i sin »*Medicinens Historie*« (1950): »Den danske *Psykiatris Foregangsmænd* var *Jens Rasmussen Hübertz* (1794-1855) og *Harald Selmer* (1814-1879). *Hübertz* *grundlagde* *Studiet af Aandssvaghed* i *Danmark*«.].

Brev af juleaften 1850: »... *Forleden* var jeg i *Svendborg* og paa *Hvidkilde*, hvortil jeg *hentedes* med *Stafet*, da *Kammerherreinden* havde *for-skrækket* den nye *Docter* med *4 Dages Opkastelse*; i *Forgaars* var jeg i *Middelfart*, *obducerede* en *grøn Unge* af en *19-aarig Ungmø*. ...«.

Brev af 17.I.1851: »... *hils Trier* mange gange, og *siig*, at hvis en *Phy-sikus* i *Odense* *ikke sulter ihjel*, saa er det *ikke Sundhedscollegiets Skyld*; de

extra ordinære Embedsindtægter for 1849 var 29 rbd., for 1850 ere de endnu ringere. Militaire Læger, som have høi Gage, og Intet at bestille, borttager næsten al privat Praxis her i Byen, den nyligblevne Overlæge *Jürgensen* er saaledes blevet hjemmitteret, for at practisere i Odense, en anden constitueret i hans Sted ved Dragonregimentet. Justitsraad *Nielsen* har saagodtsom intet at bestille her, undtagen privat Praxis. Desuden er her 4 Underlæger og en ny practiserende Læge«.

Brev af 19.II.1851: »... en anden Kammerherre her i Byen, der er stærkt poppelsi-slaget...« [man kan endnu i landpraksis høre dette gamle udtryk for det græske apopleksi].

Brev af 3.VI.1851: »En Klosterfrøken *Eva Rosenørn* har jeg cureret ind i Evigheden ... [Det er ikke os alle, der tør offentliggøre vore tanker. Nå, *Aarestrup* har jo næppe drømt om, at vi i 1970 skulle forsøge at kommentere hans private breve. Det må dog siges, at intimiteter undgås].

Brev af 10.IV.1852: »Jeg har uafslædelig haft Din Helbredstilstand for Øie, siden min Hjemkomst. Jeg kan, efter al Overveielse, ikke tro andet, end at Sygdommen er, som jeg ytrede, en Nervesygdom i Hjertereigionen, med periodiske Anfald — Angina pectoris kaldte gamle Doctere det og en ny, Professor *Walshe* i London, beskriver den saaledes i sit Værk ... [Her følger en længere, godt karakteriserende beskrivelse, der afslutter med følgende terapeutiske forslag]: »hydroelektriske Kjeder og Plader burde forsøges; skarpe Fodbade, for at fremkalde mulige skjulte Gigtparoxysmer, Podagra, Jevn Besøg i fri Luft, Selvbeherskelse ... Opium og Naphta, som man bærer hos sig, i passende Dosis, kan mulig afværge Anfald ...

AARESTRUPS POESI — især omkring RITORNELLERNE

[Vi begynder med den unge *Aarestrups* vers fra gruppen af *Digte* 1815-1824 (altså fra gymnasialtiden og studentertiden)].

LIIGVERS

Hvor Livet er kort!
Nys stod han i Blomster, nu bæres han bort.
Den evige Hikke
Den loved ei godt, det saa jeg forud . . .

[Har afdøde haft en peritonitis? en ventrikelcancer? Forf. er i hvert fald en god iagttager].

Dernæst en række i denne sammenhæng vedkommende

RITORNELLER

[Numrene henviser til *Samlede Skrifter* ved *Brix & Raunkjær*; *Aarestrup* havde lært ritornellen af »den upoetiske lyriker og lærde metriker *Fr. Rückert*, der kendte den fra Italien«. I alt digtede E. A. over 200 ritorneller, oftest med blomstertemaer — f. eks.]:

- 114 Blomst af *Jalappen!*
Bevares Frøken, jeg skal altid passe
at først gaa over Stenten, først opad Trappen.
6. Løvetand du gule,
Mit Hjerte er saa frisk som Nogens,
Og selv min Lever feiler ei en Smule!

8. Malurt du bitre.
Kom mig ei nær, jeg seer min Sjæls Udvalgte,
Ved Tanken om den Galde blot, at zittre.
72. En blegrød Albuspids veed jeg at hædre,
naar den er rund og glat, som sjelden findes —
men Knæets Marmorskal anstaar mig meget bedre.
22. Er det ei skrækkelig kjedsommelig,
At Bertha, der ifjor var saa guddommelig,
Iaar er gift og høifrugtsommelig?
2. Hvor hans Manerer er ridderlige!
Kun Skade, at hans ene Øie skeler,
og at hans Handlinger er lidderlige!
3. I fire Døgn med Breve bombardertes;
Den femte Aftenstund parlamentertes;
Og sjettede Nat hvad saa? — capitulertes.
166. Jeg kan ei lide ham; han har en Vorte,
Næsen er en Miil fra Munden borte,
Og desuden har han været forlovet med Dorthe.
138. Han har en Skilling ei til Lusesalve,
Men vil dog købe Persien og China
Med tilbud, at betale straks det halve.

Som »rimsmæd« var *Aarestrup* jo uovertruffen. Han kunne præstere rimbrevet side op og side ned. Det ligger dog uden for denne opgaves omfang at gøre nærmere opmærksom herpå. Blot et par linier af rimbrevet »Mit Brev jeg sender —« til vennen sognepræst *Isak Sidenius* i Vårslev:

»Din Doctor lever som andre Beenvridere og Steensnidere —
Pulsfølere og Receptfølere . . .«

»*Aarestrup* gennemgaar (nemlig i en bestemt Gruppe Ritorneller) i den det kvindelige Legemes Herligheder med Grundighed fra Taa til Top. Hver Ritornel har sin egen Støbning. Han begynder med Kysset paa Barmen (et Yndlingsemne), den næste priser Hudens Hvidhed. En fordægtig Ritornel beskriver Hændernes lystne Leg i Karetens Mørke. Derefter ind-

føres hans Fantasier over Alpeformationer. Alle mulige Kløfter og Gruber delvis specificeres; Overvejelse af Albuspidsens og Knæets Marmorskals specielle Fortrin, med varmt Bifald til Knæene. — En overleveret folkelig Forestilling om Tænderne og Temperamenter formes med Grundtonen

»De blændende og skønne Tænders Række

Er Tegn paa sandselige, søde Lyster. —«

Haarfletningen er det næste Tema. —

Han selv placerer sig som Lollands *Casanova*, den raffinerede Kender og uskyldige Tilbeder«. [Dette sidste stykke efter *Brix*].

Fingerbølstengel,

Kan du, som siges, berolige Hjertet

O, saa er du en Engel!

[Friis, 125, 14. Læger vil straks bemærke, at verset taler om plantens stængel, ikke om dens blade. Planten har fået sit navn af *Leonhard Fuchs*, der konstaterede dens vanddrivende egenskaber. I 1785 offentliggjorde *William Withering* sin afhandling om *Digitalis purpurea*, og kun dennes blade virker specifikt på hjertesvækkelse og dermed helbredende på ødemer. — (*Gotfredsen*)].

LÆGE og DIGTER

Spredte poesier

Fra Samlede Skrifter II, IV og V.

Samtale mellem en gammel Herre og en til Enthousiasme affecterende Dame.

Mangel paa Pigment i Hud og overalt
Blond som en Kommenskringle
En halv Kakerlak, Leukose — Albinisme
Violette Øine.

[Kommentarer fattes].

Vi sad i Vinternatten
Hvor Ovnens sparsomt gløded;
Vi holdt i vore Arme
Det syge Barn paa Skjødets.

Jeg følte Pulsens svinde
I Gluttenes spæde Aarer;
Fra dine Øine perle
Saa jeg de friske Taarer.

Jeg saae den lille Strube
De sidste Luftdrag tømme;

.....

[*Aarestrup* og fru *Caroline* mistede ingen af deres børn ved sygdom. Oplevelser ved den erfarne læges mange sygebesøg hos børn kan jo ikke have undgået at give digteren de kliniske erfaringer, som i digterens sind skabte det dramatiske digt].

I det følgende ser vi de to digte, der vel er *Aarestrup's* berømteste: Erotik — sjælelig som legemlig — syntetiseret til fuldkommenhed:

Der er en Sjæl i denne Albu,
Gudindekraft i dette Knæ
Selv Trykket af din Lillefinger
Kan skabe Digtere af Fæ.

Kort sagt, der er i dine Lemmers
Bevægelige Harmoni,
I hver din Stilling er en Verden
af Billedkunst og Poesie.

Men ogsaa som paa Billedstøtten
og paa et yndigt Malerie
er Læberne bestandig stumme —
o gjør dem dog lidt mere frie!

Der kunde komme fra din Læbe
Et Ord, et Ja — en Vellyd blot,
Der overgaar alt, hvad i Verden
Poeter kalde skjønt og godt.

[Og hermed følger så den endnu skønnere variant. Begge er fra 1835]:

Der er en Trolddom paa din Læbe,
Der er en Afgrund i Dit Blik,
Der er i Lyden af Din Stemme
En Drøms ætheriske Musik —

Der er en Klarhed paa Din Pande,
Der er et Mørke i Dit Haar,
Der er en Strøm af Blomster-Aande
omkring Dig, hvor Du staar og gaaer —

Der er i Dine Lemmers Holdning
og deres Form en Harmonie,
Der er i Taaren, som Du fælder,
og i Dit Smil en Poesi —

Og i Dit Inderste en Verden,
En sværmerisk chaotisk Vaar
som jeg umulig kan forglemme,
som jeg tilbeder og forstaaer.

[I en kronik 20.XII.1933 i Berlingske Tidende med titlen *De ti skønneste linier i dansk lyrik* skrev *Valdemar Rørdam* om dette sidste digt:

«... en mægtig Elskov har faaet sin klassiske Digtform af en kræsen Kunstner, en mere vægtfuld Mand, nemlig *Aarestrup*... med den fineste Kunst er alt her sagt ganske naturligt, alt samler sig, strengt behersket, i en Verdens skønneste og rigeste Hymner til den Elskov, som er Livs Ophav og Livs Lyst, men samtidig Grundelement for al Kunst og Kultur«.]

Videre fortsætter vi med digtet

TAARERNE

Jeg lod dem roligt rinde
Som naar en Syg ser Straalen
Af Armens Blodkar springe
Rødtskummende i Skaalen.

(Digte 1825-1837)

Hvilke Spaltninger og Ridser;
Hvilken Slangelinie ender
Disse Strækninger og Spidser,
Denne Albu, disse Hænder!

Hvilke Tinter til at male!
Hvilke Rundinger og Kupler,
Hvilke Høider, hvilke Dale,
Skabte for en eensom Grubler!

[Sit lægeligt digteriske klimax giver E. A. os i de 2 linier af digtet

MOLBEK (Skal være *Molbech's* ordbog):

Giv hende Naadestødet! (sagte)

Lidt over Mellemkjødet —

[Samlede Skrifter IV, Optegnelser III].

Det var en Hexeragout vi fik

En Neglerod af *Shakespeare*, en vorte af *Tieck*,

Et Laar af *Buffon*, af *Schubert* en Taa,

Og, for ret at det skulde forslaae

En uskyldig Hjerne hældet ovenpaa.

[Også som oversætter har E. A. virket. I *Waiblinger's* store digt

DET ROMERSKE KARNEVAL

finder vi følgende af medicinsk interesse (5. sang, 1. vers)]:

See de skrigende Doctorer,

hvor de præke deres Viisdom.

For den smukke skjælmske Lille

Her den fine Puls at føle;

Vise rædsom slebne Tænger

Dobbelhoder, sjældne Urter;

Hvor en Apotheker høit

Ved sin Morter gaaer og klemter.

Lollandsk-fynsk INTERREGNUM

I 1838 flytter *Aarestrups* fra Nysted til Saksøbing. Men umiddelbart ses ingen naturlig forklaring. Digter-doktoren var faldet godt til. Han var anerkendt af den jævne mand og var *persona grata* på herregårdene, hvor han charmerede de høje damer og herrer ved sin spirituelle underholdning og udtømmelige livslyst. Formentlig er det her, man finder det ømme punkt — ikke mindst når henses til, at han flytter til en væsentligt dårligere bolig i Saksøbing og med 4 børn plus det femte på vej. Han er opmuntret i Nysted ved en opfordring fra borgerskabet om at blive borgerrepræsentant. Men hans »Digte 1838« sælges kun i godt 40 eksemplarer, og han raser over, at smagen for den højere digtekunst vil fortrænges af *varme Bade, Dame-Gymnastik og aabenbar Liderlighed [Brix]*.

Yderligere vil E. A. ikke indvie hverken broderen eller sin intellektuelle ven og fortrolige urtekræmmer *Petersen* i mysteriet.

Brix ventilerer, at årsagen til digterens rømning fra Nysted over hals og hoved »maa søges i Omegnen af den strenge, skønt frugtbare Matrone *Caroline*, hvilket igen vil sige hos den erotiske Doktor selv . . . Hvis *Caroline* har konstateret Utroskab hos Ægtefællen og truet med den heroiske Ripost Selvmord (og saadan Mulighed skønnes verificeret), da forklares den explosive Flytning«. Nok herom. Tiden gik. Danmarks store, måske største lyriker ældedes. *Brix* slutter: »De seneste Aar blev ham bitre og plag-somme nok. Tænderne faldt ud, til Gengæld fik han Hæmorrhoider. Saa satte Døden ham sin mørke Skaal for Munden. Kongens Vin, Vinenes Konge«. — En perforeret galde blære bliver vor kun 55-årige kollegas dødsårsag.

Landlægen som slider. Livsnyder af rang. Livskunstner til det sidste.

Der var ikke indtrådt nybrud i *Aarestrup's* poetiske virksomhed i ægteskabstidens første år. Den drivkraft, som følelsen skulle udløse hos ham, forlöstes i mange, lange breve. Først og sidst gik han op i sit fortsatte

medicinske studium. Men i 1832 vågner for alvor hans geni op til dåd. Han blev praktikus, ægtemand og lollipop.

Caroline blev med årene vrangvillig, gradvis vrangvillig, sur og kontrær. Hun ærgret sig ved at se ægtemanden brillere letsindigt. Hun undte ham ikke at være omsværmet og feteret. Fregnet og langnæset var hun til hverdag ufestlig, med en årligt voksende børneflokk i skørterne. »For *ham* var skønne Fester Jordlivets Krone, Dagligdagen uforpligtende« [*Brix*].

BAGGRUND OG FORUDSÆTNING

Friis påpeger, at *Aarestrup's* religiøse sans udvikler sig til en »Eros-Religion«, som han havde udpenslet den i brevene til *Caroline* i forlovelsesårene. Den protestantiske dualisme mellem ånd og kød var E. A. fremmed. Man kan måske snarere tale om en *Eros-mystik*, der sammensmeltede elskov og religion . . . som vi har mødt den i E. A.'s ungdomsdigtning. Og dog giver han ikke sjældent udtryk for almenreligiøse aspekter, tilsyneladende ret overfladisk, uden indfølelse og overbevisning — som udtryk for tidsånden. I kampen mellem *Eros* og *Agape* sejrer *Eros* i digterdoktoren . . . dette være sagt med det forbehold, at ingen dybest set kender medmenneskets sind (A. A.).

Aarestrup kredser i brevene til *Caroline* ofte om selvmordstanker, både hendes og sine egne. Sammenfattende kan stå hans udtalelse i brevet af 17.VI.1849: »Forunderligt, at Selvmordstanken saa ofte blander sig i Dine Drømme og syge Phantasier; ogsaa hos mig har det været Tilfældet, men aldrig i nedtrykte Stemninger, snarere naar Livet for mig har været forhøiet og ligesom forklaret«. [I modsætning til selvmordet som en fej frygt og flugt sætter han det skønne, den potenserede livsførelses drift til at overskride, transcendere].

Breve til C. A. TRIER, Professor medicinae i København,
fra
EMIL AARESTRUP, Stiftsphysikus i Odense.

Det er en mærkelig kendsgerning, at *Aarestrup* ikke beholdt, endsige arkiverede de mange breve, svarene på hans egne mange. Den derved opnåede tankeudveksling ville have været af stor litterær værdi. Men de få venner, som forudså digterens breves værdi, har gemt dem. Stort set opbevares de i dag på Det kgl. bibliotek og Rigsarkivet. — I »Tilskueren« II, 1914 findes offentliggjort nogle breve til vennen professor *Seligmann Trier*, hvoraf uddrages følgende:

»Et Stetoscop — i forbigaaende sagt — ønsker jeg mig af god Construction. Vilde Du være af den Godhed engang ved Leilighed at besørge mig et saadant? — og tør jeg haabe, at Du i en lille Seddel forsyner det med oplysende Anmærkninger aus dem Leben gegriffen? — Jeg græmmes ved at behandle Koldfebre; hvad skal man dog bruge mod denne ubegribelige Sygdom uden at gyse over sin Klodsethed, sin mekaniske Ensformighed og — i haardnakkede Tilfælde — over sin frygtelige Raadvildhed og sit Slumperie? Hvorledes bærer man sig ad i Kjøbenhavn?« .[I dag, 140 år senere, ved vi læger jo mere, også om malaria, men vor viden fremkalder flere og flere spørgsmål: moderne malariamidler? Profylakse? Resistens? etc.]. Og *Aarestrup* fortsætter med sine breve til vennen, medicineren, chefen ved datidens Rigshospital.

(samme brev):

». . . Jeg har en icterisk Patient omtrent i 2det Stadium af Digestionsvækkelse efter *Wilson Philip*? Forrige Foraar helbredede jeg ham for en stærk Gulsot — men denne Leveraffection eller Tolvfingeraffection eller Maveaffection eller hvad Du vil kalde det, mod hvilken alle Resolventia, Derivantia etc. virke lidet eller intet, hvad er derved at gjøre? Han er Hypochondrist, men er det et Under? Han speiler sig, beseer sit Vand, sit —

noksagt, hvad gjør en stakkels Doctor, der i en lille Kiøbstad treffer sammen med sin Patient næsten daglig? — Jeg har en Provstinde med en evigvarende Bylde i Maven, som hun og nogle lollandske Læger have anset for en umaadelig stor Bændelorm; nu har hun Følelsen baade ud- og indvendig af to Bylder (hendes Yndlingsudtryk), der naturligvis ikke er andet end de udspilede Ovarier; men hun raaber uafsladelige paa Bændelormscurer; jeg har udtømt mig i diuretica, resilv., heftige Purgantser etc., etc., etc., men hendes Mave forsvinder kun som Maanen for atter at fyldes; hjælp mig at curere hende!«.

[Den 30-årige landlæge taler om obduktioner, men forholdene har sikkert været vanskelige. Vi har let ved at smile over en beskrivelse som den her nævnte. Hvordan mon vore efterfølgere vil se på vor klinik og vor terapi om andre 140 år?].

Senere: »Den stakkels G. (Kollega) har jeg besørget Praxis for i hans langvarige Sygdom; idag obducerede jeg ham (noget, der er uhørt i Odense): Scirrhus intestini og pancreatis, gangrænose Saar i Tyktarmen, var hans kroniske Lidelse, en pneumoni af daarlige adhærerende Lunger slog sig til de sidste 5 Dage . . .«.

5.III.1850: »... Kun veed jeg ikke, om Jernets Virksomhed er mindre gaadefuldt for Dig, end for mig. Hvorfor vægrer Organismen sig ved at modtage sit lille fornødne og reglementerede Metalquantum gennem Næringsmidlerne og tager det hellere i Medicamentform? . . .

[Fra gamle opfattelser af klorose til moderne blodmikroskopi er der jo et svælg. Den dygtige empiriker vil altid stå stærkest].

Brev af 10.IV.1851: »26-aarig smuk Pige, i sin Tid en af Odenses mest feirende Damer — hvor kort varer det ikke! — Hun lider af Scrofulose i høi Grad — jeg mener, tillige Tuberculose — Knuder under Armene, langsmed armene ved mindste Anstrengelse, Hæshed indtil sagte Hvisken. Photophob i høi Grad, samt voldsomme Smerter i Pandebenet og Tindingerne — 8 Maaneder indespærret og medicinerende, 7 Aar skrantende, men fyldig, veludseende, munter med god Appetit uden Hoste og Aandedrætsbesværighed. Jeg ausculterede og percuterede hende, uden at finde andet end intermitterende Blæselyd paa Halsen . . .« [Sygdomsbilledet må vist beregnes som uklart . . . har formentlig også været blandet: Tuberkulose? Leukæmi?? — eller begge??].

Brev af 7.VII.1852: »Du har Ret, den pathol. Anatomi er langt fra at forklare Sygdomsphænomenerne, og hidtil — hvor himmelvidt — fra at vejlede Therapien! Ikke destomindre, vi arbeide paa Videnskabens babyloniske Taarn — jeg siger *vi*, skjøndt jeg egentlig kun er Tilskuer — og den uendelige Bygning udfylder sin Plads, om end aldrig det lykkes at hænge

Kransen paa Taget. Hvilke Feil i Ernæringen bevirke Fedtmetamorphosen, den atheromatose Proces, Kræftdannelsen? Har det stakkels Brændeviin, Drankerdyskrasien, Skyld *in casu*? — Ak, disse Kraser er jo allerede næsten Rococo!« [Det er ikke den ringeste, der formår at se problemerne, at stille spørgsmålene!].

Brev af 4.VI.1854, pinsemorgen [fortsat til Trier — *Aarestrup* skildrer først den begyndende koleraepidemi. Men han er selv syg]: »... skjøndt mit Humeur ikke imindstemaade [Sic! A. A.] var angrebet, var jeg legemlig syg, uden rolig Søvn, med idelige Palpitationer, uregelmæssig Puls, rigelige og smertelige Blodudtømmelser fra intest. rectum o.s.v. — Denne Tilstand — med næsten Besvimelse efter hver Stolgang — varede til October, og paa en Reise til Svendborg blev jeg forkjølet, spiste maaskee ved en Diner ualmindelig yppigt; en Prolaps af den svulne Intest, rectum med store Hæmorrh.knuder gjorde mig Reisen i høi Grad pinlig; Repositioner var i begyndelsen umulig, trods alle Midler og Forsøg. — Endelig fik en Kollega [distriktslæge C. C. *Ortmann* (1808-1869) fra Fåborgegnen] der tilfældigt besøgte mig efter et narkotisk og ved drabelig Kraftanstrengelse, medens jeg var halvt besvimet, det Fremtraadte reponeret. Nu fulgte en febrilsk Reaction(?) i over 6 Uger, med stadigt Sengeleje, med bestandig intermitterende Puls, Søvnløshed, utaaelige Tenesmi, en stor Absces paa den ene Nates — dog — Alt med heldigt Udfald . . . [Senere]:

Jeg bruger alt i et Par Uger en Carlsbadercur og spadserer i godt Selskab en god Miil hver Morgen . . .«.

[Dette brev er skrevet kun godt 2 år før den gamle doktors livsafslutning. Intet tyder i hans breve på, at han selv er klar over, at anstrengende lægeliv og det lukulliske selskabsliv han var så stærkt engageret i, måtte betales. Tolv børn og ægtefælle vejede tungt på den ene vægtskål, men kunstneren i hans sind krævede udløsning. Han måtte finde udtryk for, måtte opleve livets poesi, bordets glæder, selskab med skønne kvinder. Han måtte leve livet musik.

GEORG BRANDES om EMIL AARESTRUP

»Af Danmarks Lyriker har ingen haft stærkere Farver og tungere, sødere Melodi; ingen er i sin Levetid bleven overset paa en dummere og uretfærdigere Maade; ingen er sikrere paa at mindes saa længe som det danske Sprog bliver læst.

Emil Aarestrup staar blandt Danmarks Digtere som den, hvis erotiske Lune er djærvest og hvis Sanser er varmest . . . han var fra sin tidligste Ungdom en helt igennem dygtig Natur, varmtfølende, mandig, ridderlig,

andagtsfuld overfor Natur, Videnskab og Kunst, fuld af opladt Sans for alt ypperligt, og som Aand baade ærlig og højtstræbende«.

LITTERATURFORTEGNELSE:

- Borup, M.:* Emil Aarestrups Breve til Christian Petersen. Gyldendal 1957.
Brix, H.: Emil Aarestrup I-II. Gyldendal 1952.
Brix, H. & Raunkjær, P.: Emil Aarestrups Samlede Skrifter I-V. Koppel 1922 ff.
Friis, O.: Emil Aarestrups Digte I-II. Indledning og kommentar. Hans Reitzel 1962.
Major, R. H.: Classic Description of Disease. Springfield 1932.
Møller, E. S.: Digterlægen Emil Aarestrup (i serien »Collectanea medico-historica« 3. årgang, hv. 1, 1950).
Nygaard, G.: Bidrag til en Bibliografi. København 1918.
Svendsen, J.: Lægetyper i nyere dansk litteratur. Bibl. læg. 1969.
Trier, C. A.: Aarestrup'ske Breve. Tilskueren 1914, 2. halvbind.
Aarestrup, E.: Digte i Udvalg. Gyldendal 1909.

Tidligere udkom af

ANKER AGGEBØ

MEDICINSK-HISTORISKE ARBEJDER

- 1938 *Niels Stensen* — Danmarks store Søn (udsolgt).
1940 *Niels Finsen* — En Saga om Daad. 2. Udgave i 1960.
(Oversat til hollandsk, islandsk og tysk-schweizisk).
1964 *Hvorfor altid den Hippokrates?* — En indførelse i de hippokratiske Tanker.
1966 *Sir William Osler* — Læge og Livskunstner.

REDAKTIONELT INDEN FOR MEDICINENS HISTORIE

- 1934 *Aforismer om Læger og Lægekunst* (udsolgt).
1935 *Fra Hippokrates til Carrel* (Aforismer om Læger og Lægekunst II).
1936 *Asklepios' Tjenere I* — Danske Lægemoirer I (udsolgt).
1937 *Asklepios' Tjenere II* — Danske Lægemoirer II (udsolgt).
1940 *Danske Lægemoirer III*.
1941 *Danske Lægemoirer IV* — *Dr. Nielsine Nielsen's Erindringer*.
1946 *Danske Lægemoirer V* — Ti danske Lægers Erindringer fra Frihedskampen.
1947 *Danske Lægemoirer VI* (alle Lægemoirer udsolgt).
1954 *H. J. Schou: En Mand og hans Værk*. (Red. i Samarbejde med *Aage Rehfeld*).

ARBEJDER OM LIVSPROBLEMER

- 1939 *Hvorfor skal vi lide?* — En Læges Strejftog inden for Helbredelsens og Lidelsens Problemer (udsolgt).
1945 *Den anden Virkelighed*. — En Bog om Døden (2. Oplag udsolgt).
1948 *Kunsten at være syg*. (2. oplag — Oversat til norsk, svensk og hollandsk). — (Udsolgt)
1955 *Den sorte Streg*. — Samvittighedens Problemer.
1959 *Jeg er nemlig ikke religiøs* —.
1962 *Kunsten at blive gammel* —. (Oversat til finsk, norsk og svensk).
1946 *Saadan sagde Jesus* —. Samtlige hans Ord. — I Samarbejde med dr. phil. *F. L. Østrup* (udsolgt).
1954 *Nippon* — *Solens Opgang*. (16 japanske Digte).